

Harlekinmarihøne *Harmonia axyridis* (Pallas 1773)

Fremmed art

faktaark

Harlekinmarihøna er naturlig forekommende i Øst-Asia, men har i den senere tid blitt introdusert til andre land hvor den har etablert seg og blitt svært tallrik. Den ble først innført til USA for å bekjempe bladlus på sitrustrær. Tidlig på 80-tallet ble den også tatt i bruk i Europa for bekjempelse av ulike bladlusarter. Den har nå spredt seg og etablert seg på friland i store deler av USA og Europa og har vist seg å ha negative effekter på miljøet ved at den kan utkonkurrere stedege arter. Nå har den også fått fotfeste i Norge.

Status

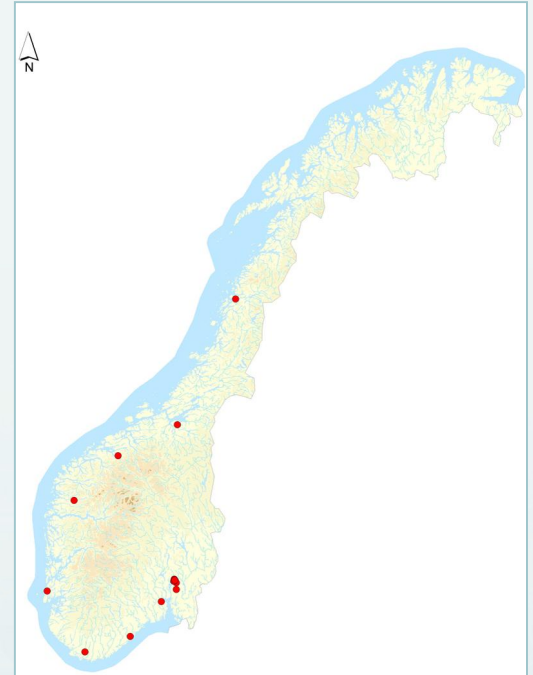
Risikovurdering 2012: Svært høy risiko (SE)

Kjennetegn

H. axyridis er ca. 5-8 mm lang, oval formet og kan være vanskelig å skille fra andre marihønearter. Arten er kjent for å variere stort i farge på dekkvingene, antall prikker og mønster på ryggskjoldet (pronotum). Fargen på dekkvingene kan variere fra gul, oransje, rød til svart. Den kan ha fra null til 21 svarte eller oransje/røde prikker. Pronotum er hvitt eller kremfarget med et svart mønster som noen ganger kan ligne en M. Bakerst på dekkvingene kan man se en tverrgående kant. De vanligste formene i Europa har oransje farge på dekkvingene med 15-21 svarte prikker eller svarte dekkvinger med 2 til 4 oransje/røde prikker (bildet). På friland i Norge er kun den oransje varianten påvist.

Utbredelse

Arten har sitt naturlige utbredelsesområde i sentral- og øst Asia, men etter omfattende bruk av arten i biologisk kontroll i USA siden tidlig på 1900-tallet, har den nå blitt den vanligste marihønearten i flere amerikanske stater. Her i Europa ble arten først tatt i bruk i veksthus på 80-tallet. I 2004 ble den registrert for første gang i Storbritannia hvor den i senere år har hatt en eksplosiv økning. Den er nå spredt over hele landet og har blitt en vanlig art der. I Norge har det imidlertid ikke gått så raskt. Etter det første funnet i 2006, har det vært gjort sporadiske funn rundt om i landet. Foruten om de mange funn i Oslo, er arten hittil kun påvist med enkeltfunn andre steder. Et unntak er Åndalsenes i Møre og Romsdal hvor det i 2008 ble påvist mellom 2000-3000 marihøner på importerte trevarer fra Pennsylvania, USA.

Arten er funnet på importplanter, importert treverk og på friland. Etter gjentatte funn i 2008 ble en etablert bestand registrert i Oslo i juli 2008.

Biologi

Harlekinmarihøna har generelt sett to generasjoner i året, men dette avhenger av temperatur og tilgang på føde. I tempererte strøk begynner voksne individer å migrere til et egnet overvintringssted sent på høsten hvor de går i overvintringsmodus/diapause. De kan overvintrere i stort antall i husvegger og kan derfra finne veien inn i hus. Under overvintringen tar de ikke til seg føde, og temperaturen gjør dem inaktive. Om våren kommer tiden for å parre seg, og de forlater overvintringsstedet. Eggene blir lagt nær bladluskolonier og en minimumstemperatur for klekking er 10,5° C. Som andre biller har marihøner fullstendig forvandling som innebærer en livssyklus gjennom 4 stadier: egg, larve, puppe og voksen. Hovedføden er bladlus, men når bladlusene tar slutt spiser de også andre insekter, inkludert andre marihønelarver. Dette gjør harlekinmarihøna i stand til å utkonkurrere andre marihønearter som lever av den samme føden, samtidig som den vil øke i antall. På høsten spiser den også av frukt og bær for å samle opplagsnæring for vinteren. Vindyrkere sør i Europa og i USA har vært plaget med at

I 2008 ble disse individene funnet mellom treplanker hos en importør som hadde mottatt trevarer fra Pennsylvania, USA.

mange mariehøner blir med druene ved innhøsting og videre inn i vinpressa. Mariehønene har som kjent en rekke kjemiske stoffer i kroppen som forsvar mot fiender, og ifølge vinkjennere skal dette sette en ekkel smak når det blir blandet i vinen.

Bestandsstatus

H. axyridis ble første gang funnet i Norge på importerte *Thuja*-planter fra Nederland i april 2006. I november 2007 ble det gjort flere funn på en bygningsvegg i Oslo sentrum hvor et titalls individer hadde samlet seg. Etter gjentatte registreringer av arten i 2008 er den nå å anse som etablert i Norge og under spredning. Nye undersøkelser viser også at arten fortsatt kommer til landet via importerte grøntanleggsplanter som dyrkes på friland lengre sør i Europa, og som i løpet av få timer blir plantet ut i hager rundt om i landet.

Referanser

- Majerus, M., Strawson, V. and Roy, H. 2006. The potential impacts of the arrival of the harlequin ladybird, *Harmonia axyridis* (Pallas) (Coleoptera: Coccinellidae), in Britain. *Ecological entomology* 31, 207–215.
- Staverløkk, A. and Sæthre, M.G. 2007. Stowaways in imported horticultural plants: alien and invasive species - assessing their bioclimatic potential in Norway. *Bioforsk Report*. Pp. 70. Vol. 2, 66.
- Staverløkk, A. and Sæthre, M.G. 2008. Funn av harlekinmariehøna *Harmonia axyridis* i Norge. *INSEKT-NYTT* 33/4, 8-12.